

SIHTASUTUS LÄÄNEMAA

Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium
info@mkm.ee

Meie: 1-4/2026/4-1

10.04.2026

Läänemaa kohalike omavalitsustelt laekunud arvamused ja ettepanekud üleriigilise planeeringu „Eesti 2050“ seletuskirja eelnõu kohta

Edastame Läänemaa kohalike omavalitsuste arvamused ja ettepanekud üleriigilise planeeringu „Eesti 2050“ kohta järgmiselt:

1. Visioon eesti 2050 ja ruumilise arengu eesmärgid

Üleriigiline planeering „Eesti 2050“ on riigi ruumilise arengu strateegiline raamistik, mis määrab Eesti ruumilise struktuuri, kasutuspõhimõtted ja arengusuunad aastani 2050. Planeeringu eesmärk on tagada tasakaalustatud, vastupidav ja kvaliteetne elukeskkond kogu riigis, kujundades ruumilise aluse riigi julgeolekule, majandusarengule, ökoloogilisele tasakaalule ja regionaalsele sidususele. Lahendus lähtub visioonist, mille kohaselt Eesti vastupidavust, kvaliteetset elukeskkonda ja piirkondade elujõulisust veavad tugevad eritasandilised keskused, mida toetavad ökoloogiliselt heas seisus looduskeskkond ja väärtustatud kultuuripärand.

Planeeringulahenduse keskne suund on pea- ja valglinnastumise pidurdamine ning tugevatel keskustel põhineva asustusmudeli kujundamine.

***Arvamus:** Üleriigilise planeeringu seletuskirjast ja selle aluseks olevatest rände- ja tööhõiveanalüüsidesest joonistub välja oluline fakt: **Haapsalu ja Rakvere on nende Eesti piirkondlike linnade hulgas, kust on viimastel aastakümnetel kõige enam töökohti ja töajõudu kandunud Tallinna suunas.** Haapsalu ja Rakvere kogemus näitab, et töökohtade koondumine Tallinna on üks keskseid elanikkonna vähenemise ja regionaalse ebavõrdsuse tekitajaid. Üleriigiline planeering peaks sisaldama väga selgeid põhimõtteid ja konkreetseid meetmeid protsessi pidurdamiseks, k.a. ka osade Tallinnasse koondatud töökohtade regioonidesse tagasipööramiseks.*

2. Ruumipoliitika põhialused

Planeering määrab ruumipoliitika põhialustena kvaliteetse ruumi loomise, maahõive vähendamise, maa ja ruumi kooskasutuse ning mitmekesistamise ja tasakaalustatud tihendamise.

***Arvamus:** Ruumipoliitikas kahanemisega kohanemine ei peaks olema nii üheselt määratud. Ka kahaneva rahvaarvuga piirkondades või maakondades võib asustuse laiendamine osutada siiski vajalikuks linnade või suuremate asulate ümbruses, kus on välja kujunenud ühistranspordi korraldus ja teede võrk. Kui piirkonnas on siiski potentsiaali positiivseks muutuseks elanikkonnas, kuid samas suunatakse elu- ning töökohtade teket üksnes väljakujunenud asustusega aladele ja nende lähipiirkonda, võib tekkida olukord, kus inimesed hakkavad elukoha või ettevõtluse asukoha valikul otsima teisi võimalusi, mis lõpuks ei taga kompaktsuse, teenuste läheduse ja hästi toimiva ühistranspordi võrgustiku põhimõtete realiseerumist. Ruumipoliitika kujundamise õigus peab jääma omavalitsustele nende poolt koostatavate planeeringute kaudu ning domineerima ei peaks üksnes senise maakasutuse range säilitamine ja seda eriti juhul, kui maaüksusel puuduvad otsesed kaitseväärtused.*

3. Planeerimispõhimõtted

Planeering annab läbivad planeerimispõhimõtted nii kasvamisega kui ka kahanemisega kohanemiseks, eristades ruumisuuniseid ja teenuste korraldust vastavalt asustuse tüüpidele.

3.1. Lai riigikaitse kui ruumilise toimimise alustala

Riigi pikaajaline ruumiline planeerimine on osa Eesti julgeolekupoliitika elluviimisest. Selle kaudu tagatakse Eestile oluliste väärtuste kaitse, suveräänsus ja territooriumi terviklikkus. Samuti toetab ruumiline planeerimine kriisivalmidust ning turvalisust.

***Arvamus:** Riigikaitse osas on vaja kirjeldada Eesti eri osade roll ja ootused, sh milliseid tegevusi on vajalik planeerida Lääne- Eestis ja milliseid mujal. Selline jaotus annab sisendi tuleviku tegevusteks nii omavalitsustele kui ka elanikkonna- ja riigikaitsega seotud asutustele. Planeeringus oleks vajalik pöörata tähelepanu ka sellele, millises ulatuses elanike koondumine on julgeoleku risk ja millises ulatuses julgeoleku tagatis.*

Punkt 3.2. Kliimamuutused ja -mõjud kui ruumiotsuste lähtekoht:

Täiendava maahõive vältimiseks rakendatakse maahõive hierarhiat, mis näeb ette ka pruunalade arendamist.

***Arvamus:** Planeeringus on mitmes punktis rõhutatud, et uued arendused ja tööstusalad suunatakse eelistatult pruunaladele (endised sõjaväe- või tööstusalad). Läänemaa vaates oleks väga vajalik, et planeeringus arvestatakse ka kunagise Kiltsi sõjaväelennuvälja alaga, millel on potentsiaali nii ettevõtlusalana, aga mis veelgi olulisem, ka riigikaitse ja elanikkonna turvalisuse eesmärgil arendatava maa-alana.*

Punkt 3.4 Elurikkad kompaktsed asulad

Planeeringus lähtutakse linnade ja asulate ruumilise arengu planeerimisel kvaliteetse ruumi põhimõttest. Eelisarendatakse linnade ja asulate keskusalasid ning hea transpordiühendusega piirkondi.

***Arvamus:** Seletuskirja 3.4 toodud mõte „suurem osa investeeringuid tuleb seetõttu suunata keskusaladele“ vajab täpsemat selgitust. Millist piirkonda loetakse keskusalaks? Kahanevad piirkonnad vajavad samuti investeeringuid, kuid investeeringu otsarve võib olla erinev. Näiteks üledimensioneeritud hoonete või tehnovõrkude asendamised, teenuste ümberkorraldamine jms. Eelnevalt on vajalik siiski ühiskondlikult kokku leppida, milliseid*

teenuseid säilitatakse inimese jaoks võimalikult kodulähedasena, milliseid maakonnakeskustes.

Punkt 3.5. Mitmekesine ettevõtlus ruumiliselt läbimõeldud asukohtades

Majanduslik areng suunatakse ruumiliselt läbimõeldud asukohtadesse, kasutades ära olemasolevaid ettevõtlusalasid, taristut pruunalasid ning keskuste rollijaotust.

Arvamus: Majanduse arengut tuleb vaadata koos strateegilise taristu (teed, sadamad, elektriliinid, elektri tootmine, andmeside) planeerimisega. Vajalik on tagada ka regionaalne ettevõtluse areng ning seetõttu tuleb üleriigilisi tegevusi planeerides lähtuda regionaalsest või maakondlikust arenguvajadusest.

Punkt 3.7. Asustuse arengut toetav kestlik liikuvus

Liikuvuse korraldamisel on eesmärk tagada juurdepääs pealinnale ja regionaalsetele linnadele vähemalt ühe tunniga, toetudes muuhulgas raudteele kui asustuse selgroole. Ühendusi keskuste ja nende tagamaade vahel tugevdatakse, soosides säästvaid liikumisviise ja liikuvuskeskuste arengut.

Arvamus:

- 1) Planeeringu seletuskirjas rõhutatakse mitmel korra, et rööbastransport on liikumise selgroog, kuid Haapsalu raudtee olulisusele pole piisavalt tähelepanu planeeringus siiski pööratud. Haapsalu raudtee väljaarendamist on punktis 3.3.3. potentsiaalina nimetatud, kuid leiame, et üldplaneeringu seletuskirjas tuleb oluliselt rohkem rõhutada Haapsalu raudtee kui olulise strateegilise transpordikoridori tähtsust. Haapsalu raudtee parandab Läänemaa ja Hiiumaa ühendust ülejäänud Eestiga, vähendades regionaalset ebavõrdsust. Raudtee rajamine loob eelduse majanduse elavdamiseks ja turismi kasvuks, toetab inimeste paindlikumat töö- ja elukorraldust jne. Mitmekesine transpordivõrk (raudtee + maantee) on ka vastupidavam kriisides, seega on raudtee piirkonnale oluline ka julgeoleku mõttes. Raudtee taastamine Läänemaale annab olulise tõuke Läänemaa ja Hiiumaa arengule.
- 2) Planeering rõhutab, et sadamad peavad olema mitmekesised, multimodaalsed ja seotud tiheasustusaladega, kuid jooniselt 8 Liikuvuse arengusuunad puudub arusaamatul kombel Rohuküla sadam, kust meretransport suundub Hiiumaale ja Vormsile. Rohuküla sadam ei saa jääda planeeringust välja, sadam on seotud väga tugevalt Haapsaluga ning on tähtis nii majanduse kui julgeoleku mõttes.
- 3) Liikuvusvõimaluste olemasolu on hajaasustuses elanikkonna esmane vajadus. Planeeringus tuuakse välja, et teenustele ja töökohtadele ligipääsu tagavad paindlikud liikuvuslahendused, kuid valdavaks jääb auto kasutus. Kuid planeeringus on vajalik pöörata tähelepanu ka hajaasustuses elavatele sihtrühmadele nagu nt õpilastele, puudega inimestele ja eakatele, kes ei saa sõidukit kasutada. Seetõttu on hajaasustuse ühistranspordivõrgu kujundamisel oluline arvesse võtta põhimõtte, et valdavale enamusele inimestest oleks ühistranspordi peatus vähem kui poole tunni kõndimise kaugusel.

Lisa 2 Elluviimiskava

Planeeringut toetab elluviimise tegevuskava ja andmepõhine seire, mis võimaldab hinnata lahenduse asjakohasust ja planeeringu mõjude avaldumist ruumis.

Arvamus: Planeeringu elluviimiskavas on vaja ära näidata tegevuskava tegevuste elluviimise järjestus ja tegevuste vahelised seosed või eeldused, millisel juhul saab asuda planeeringu üht või teist eesmärki ellu viima. Teenuste koondamist maakonna keskusesse või suurematesse asulatesse ei tohiks alustada enne, kui on loodud teenustele ligipääs läbi toimiva ühistranspordi võrgu.

Palume Läänemaa kohalike omavalitsuste ettepanekuid arvesse võtta ning nendest tähelepanekutest tulenevalt planeeringu seletuskirja täpsustada.

Lugupidamisega,

Irene Väli
SA Läänemaa juhataja
(allkirjastatud digitaalselt)